

УДК 377.36:61]:061.2(73) «1901/1905»

UDC 377.36:61]:061.2(73) «1901/1905»

DOI: 10.31475/ped.dys.2018.25.01

АЛЛА КУЛІЧЕНКО,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(Україна, Запоріжжя, Запорізький державний медичний університет,
просп. Маяковського, 26)*

ALLA KULICHENKO,

*candidate of pedagogical sciences, associate professor
(Ukraine, Zaporizhzhia, Zaporizhzhia State Medical University,
Maiakovskiy av., 26)*

ORCID: 0000-0003-1469-3816

Діяльність Асоціації американських медичних коледжів у 1901–1905 рр.

The Association of American Medical Colleges: Activities in 1901–1905

У дослідженні зосереджено увагу на висвітленні питання про діяльність Асоціації американських медичних коледжів під час реформи медичної освіти США у 1901–1905 рр. Зокрема, розглянуто поправки до статті III конституції Асоціації, що було внесено впродовж 1901–1905 рр.; систематизовано та представлено загальні резолюції (рекомендації) засідань Асоціації у зазначений період. Визначено, що статтю III конституції Асоціації американських медичних коледжів присвячено вимогам для вступу до медичних шкіл США. Вдалося встановити, що на щорічних засіданнях Асоціації спеціально призначений комітет переглядав вказану статтю, враховуючи тогочасний стан медичної освіти та якість надання медичних послуг американському народу. Крім того, введено у вітчизняний науковий обіг чотири варіанти статті III конституції Асоціації американських медичних коледжів (1901–1905 рр.), виконано їх порівняльний аналіз. З'ясовано, що Асоціація не завжди ухвалювала загальні резолюції (рекомендації) засідань, про що свідчить їх відсутність у 1902, 1903 та 1905 рр.

Ключові слова: *американська медична освіта, реформа, Асоціація американських медичних коледжів, діяльність, стаття III конституції, резолюція, рекомендація, вимоги для вступу, медична школа.*

In the early 20th century, the American medical education experienced the so-called pioneering era in its development. Moreover, in 1901–1905, there was a social disappointment due to the poor medical services and the high mortality rate among the US population, which was caused by the incompetence of doctors. This situation contributed to the reform and led to the strengthening of the academic movement. The main participants of the movement were both various organizations and educators, with the Association of American Medical Colleges (AAMC) being one of these organizations. Note that there were no uniform admission requirements to American medical schools during the stated period. Thus, the author describes this issue that has been reflected in Article III of the AAMC Constitution as a part of the Association activity.

The aim of the paper is to highlight the AAMC's activities during the reform of the US medical education in 1901–1905. To achieve the aim and objectives of the study, the author deals with both general scientific and special methods, namely the heuristic and bibliographic method (to search, systematize and generalize the scientific and pedagogical works, archival documents and periodicals on the research problem); the content analysis and synthesis (to study and systematize the scientific and pedagogical literature on the research subject); the comparative-historical method (to compare four options of Article III of the AAMC Constitution from 1901 to 1905); the pedagogical reconstruction (to reproduce historical and pedagogical reality at the Association's annual meetings concerning Article III of the AAMC Constitution, and the AAMC resolutions (recommendations) in the first five years of the 20th century).

Moreover, the author represents four options of Article III of the AAMC Constitution that differ from each other. This fact points at the improvement of the admission requirements to medical schools, and at the serious attitude the academic community dedicated to the issues of population's life and health. Note that the results of the AAMC annual meetings produced general resolutions (recommendations) concerning the educational process in medical schools and many other issues.

As for the prospects of further scientific research, we are going to highlight the AAMC activities during the reform in the American medical education, and to reveal the importance of the AAMC as the educational association while interacting with other US educational organizations in the early 20th century.

Key words: *American medical education, reform, Association of American Medical Colleges, activity, Article III of the Constitution, resolution, recommendation, admission requirements, medical school.*

Вступ / Introduction. У XXI ст. Асоціація американських медичних коледжів (далі – ААМК) є потужним та успішним освітньо-науковим осередком не тільки у США, а й у всьому світі. За 142 роки (1876 – до сьогодні) свого існування ААМК запровадила багато новацій для якісної професійної підготовки майбутніх лікарів, а також, за С. Пінні, стала свідком трьох ер розвитку американської медичної освіти: ери магічного мислення (era of magical thinking) – до 1900 рр.; ери новаторства (pioneering era) – початок XX ст. та ери систематизованої охорони здоров'я (era of systematized care delivery) – 2000-і рр. (Pinney S., 2016).

На зламі XIX–XX ст. й під час зміни етапів розвитку медичної освіти, враховуючи велику кількість некомпетентних лікарів та високий відсоток смертності серед американського населення, у ААМК виникла нагальна необхідність інтенсифікувати свою діяльність, а саме окреслити стратегії щодо поліпшення якості освітніх послуг у сфері охорони здоров'я і формування позитивного соціального статусу лікаря, а також забезпечити їх практичне втілення на державному рівні.

Варто зазначити, що проблеми американської медичної освіти початку XX ст. є схожими з не вирішеними питаннями сучасної української медичної освіти. Тож у зв'язку із зазначеною ситуацією й відповідно до закону «Про освіту» («Про освіту», 2017), у вітчизняному освітньому просторі все більше актуальності набуває творче переосмислення передових науково-педагогічних здобутків, звернення до світової історії й спадщини, а також асиміляція кращого іноземного досвіду. Відтак, вважаємо, що розгляд діяльності ААМК у 1901–1905 рр. є важливим й необхідним для подальшого оновлення медичної освіти в Україні.

Мета та завдання / Aim and Tasks. Мета дослідження полягає у висвітленні діяльності ААМК під час реформи медичної освіти США у 1901–1905 рр.

Завдання дослідження: розглянути поправки до статті III конституції ААМК, що було внесено впродовж 1901–1905 рр.; систематизувати та представити резолюції (рекомендації) засідань ААМК у зазначений період.

Методи / Methods. Для досягнення мети та завдань дослідження було використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: евристично-бібліографічний (пошук, систематизація та узагальнення науково-педагогічних праць, архівних документів та періодичних видань з проблеми розвідки); контент-аналіз та синтез (вивчення й опрацювання джерел дослідження); порівняльно-історичний (зіставлення чотирьох варіантів статті III конституції ААМК з 1901 до 1905 рр.); метод педагогічної реконструкції (об'єктивне відтворення ситуації, що склалася на засіданнях Асоціації навколо статті III конституції ААМК та представлення резолюції (рекомендації) засідань ААМК впродовж перших п'яти років XX ст.).

Результати / Results. Л. Міллер та Р. Вайс зазначають, що «під час реформи у медичній освіті до різкого зниження кількості американських медичних шкіл на початку XX ст. призвів рух, котрий було організовано після громадянської війни. Головними учасниками руху та реформи стали університети, Асоціація американських медичних коледжів (Association of American Medical Colleges), державні ліцензійні ради, Американська медична асоціація (American Medical Association) та Абрахам Флекснер. Проте всі вони мали різні інтереси й стратегії (Miller L. E. & Weiss R. M., 2008).

Враховуючи те, що початок XX ст. ознаменував другий етап розвитку медичної освіти та інтерес різних освітньо-професійних організації щодо покращення зазначеної галузі, у цій розвідці ми проаналізуємо діяльність саме Асоціації американських медичних коледжів (далі ААМК. – А.К.) впродовж 1901–1905 рр., оскільки «її було засновано з метою вирішення питань, пов'язаних з реформою медичних шкіл» (Pinney S., 2016).

Зазначимо, що на першому засіданні-заснуванні ААМК 2–3 червня 1876 р. у Вашингтоні, округ Колумбія, було розглянуто питання про: бенефіціарну систему; два послідовних курси лекцій впродовж одного навчального року, що дозволяють студентами стати випускниками; диплом без ім'я та прізвища випускника; ААМК як постійно діючу організацію; скасування платні за дипломи; прийняття комплексного курсу навчання (graded course of study); співпрацю медичного коледжу з медичним навчальним закладом, що пропагує гомеопатію; уніфікацію платні за навчання у

медичних коледжах (The Association of American..., 1877). Тобто бачимо, що члени ААМК були рішуче налаштовані щодо позитивних змін у галузі медичної освіти.

Через рік після заснування, 4 червня 1877 р., ААМК затвердила власну конституцію (7 статей), статут (10 статей) та «Статті конфедерації» (7 статей), що було підписано представниками 23-х медичних навчальних закладів США (The Association of American..., 1877).

Проте у 1900-х рр. члени ААМК вирішили переглянути конституцію та внести певні поправки, що відповідали тогочасним викликам медичної освіти. На нашу думку, найвагомішим досягненням ААМК за перші п'ять років ХХ ст. став перегляд та затвердження статті III конституції організації. Перша назва зазначеної статті була «Прийняття в члени» (Admission to Membership), що згодом прибрали та трансформували у вимоги для вступу у медичну школу.

Так, у 1901 р. А. Бейкер у доповіді «Еволюція американського медичного коледжу» (Evolution of the American Medical College), виголошеної під час щорічного засідання ААМК зазначив: «Наш стандарт мінімальних вимог не може бути ідеальним; він повинен бути практичним та досяжним для середньостатистичної медичної школи й задовольняти потреби середньостатистичного студента-медика. <...> Тому було б правильним, як для студента-медика, так і для медичних коледжів, прийняти такий мінімальний освітній стандарт щодо вступу та закінчення навчання, котрий би визнавали усі американські штати. Тож головним завданням для нашої Асоціації є затвердження саме такого стандарту» (Transactions of the Association..., 1901).

Під час засідання ААМК 3 липня 1901 р. А. Бейкер також запропонував на розгляд поправки до конституції ААМК про мінімальні вимоги для вступу, що були затверджені Конфедерацією медичних рад штатів з іспитів та ліцензування (Transactions of the Association..., 1901).

У Наукових записках ААМК (Transactions of the Association of American Medical Colleges) від 3 червня 1901 р. представлено змінену конституцію (7 статей) – порівняно з 1877 р., статут (5 розділів) та правила ради суддів (7 правил) (Transactions of the Association..., 1901). Тож наводимо авторський переклад статті III конституції ААМК 1901 р. (Transactions of the Association..., 1901), навколо якої й відбувалася гостра дискусія членів ААМК та академічної спільноти впродовж 1902–1903 рр. (курсив у статті III перенесено з першоджерела. – А.К.):

Стаття III.

Розділ I. Кожен коледж, що є членом цієї Асоціації, повинен пропонувати студенту *перед початком* навчання витримати іспит, мінімум якого має складатися з:

– *англійської мови*. Твір на будь-яку загальну тему. Студент повинен написати такий твір (не менше 200 слів) впродовж іспиту. Цей вид роботи потрібно оцінювати за ідеєю, композицією, пунктуацією, орфографією та почерком;

– *арифметики*. Питання, що розкриють глибокі знання про загальні та десяткові дробі, складні числа, співвідношення та пропорції;

– *алгебри*. Питання, що висвітлюють знання студента про фундаментальні операції, факторинг та прості квадратні рівняння;

– *фізики*. Питання, що стосуються елементів механіки, гідростатики, гідравліки, оптики та акустики;

– *латини*. Іспит з елементарної роботи, котру студент може продемонструвати та що зазвичай досягається за рік навчання; наприклад, читання перших 15 розділів коментарів Цезаря та переклад латиною легких англійських висловлювань з відомою лексикою.

Розділ 2. Замість цього іспиту або будь-якої його частини, коледжі-члени Асоціації, мають право визнавати офіційні *сертифікати авторитетних* гуманітарних та науково-дослідницьких коледжів, академій, середніх шкіл, педагогічних коледжів, а також сертифікат, що відповідає мінімуму зазначеного вступного іспиту та виданий екзаменаційною радою будь-якого штату.

Розділ 3. Коледжі-члени Асоціації можуть дозволити студентам, *яким не вдалося виконати ту чи іншу частину* цього вступного іспиту, вступити на перший курс, проте таким студентам не дозволяється починати другий курс, поки вони не виконають вступні вимоги.

Розділ 4. Коледжі-члени Асоціації можуть визнавати *офіційні документи медичних коледжів з ідентичними вимогами*, окрім дисциплін за останній рік власної навчальної програми.

Розділ 5. Здобувачі ступеня «Доктор медицини» у 1899 р. й у наступні роки повинні пройти як мінімум *чотири курси* медичної освіти, кожен курс – щонайменше шість місяців, при чому забороняється проходити два курси у одному календарному році.

Розділ 6. Коледжі-члени Асоціації можуть *зараховувати* студентам, які успішно виконали вступні вимоги Асоціації, додатковий час впродовж 4-х річного навчання: а) студентам, які мають ступінь бакалавра гуманітарних наук (A.B.) чи бакалавра природничих наук (B.S.), або еквівалент ступеня, здобутого у авторитетному гуманітарному коледжі чи університеті – один рік навчання; б) випускникам та студентам *гомеопатичного* або *еклектичного* коледжів стільки років, скільки вони відвідували зазначені коледжі, за умови, що вони виконали попередні вимоги Асоціації й

складуть іспит з фармакології й терапії; в) випускникам авторитетних коледжів *стоматології, фармації та ветеринарії* – один рік навчання.

Розділ 7. Коледж, що не має навчального плану, розрахованого на чотири навчальні роки, та не випускає студентів, проте задовольняє усі інші вимоги, може бути прийнятим до Асоціації.

Вважаємо, що наведена стаття дійсно потребувала внесення поправок, оскільки умови для вступу були формальні (розділ 3) – тобто студент склав чи не склав іспит – все одно його зараховували на навчання, та націленими на перевірку шкільного матеріалу (розділ 1), а не на знання фундаментальних дисциплін, що необхідні для опанування медичного фаху.

Засідання ААМК від 9 червня 1902 р. було присвячене питанням вимог для вступу до медичних коледжів, де обговорювали доповіді представників різних американських штатів – членів ААМК щодо необхідності латини, французької та німецької мов, математики, гістології, ботаніки, фізики, хімії як компонентів вступного іспиту; єдиного стандарту вимог для вступу до медичних навчальних закладів тощо (Association of American..., 1902).

Також під час засідання було вирішено створити спеціальний комітет для проекту поправки статті III тогочасної конституції ААМК та надання ним матеріалу для подальшого обговорення на черговому засіданні ААМК у травні 1903 р. у Новому Орлеані. Членами комітету стали: декан медичної школи університету Мінесоти П. Рітчі, декан медичної школи штату Кентуккі В. Вазен та декан медичної школи Раша спільно з Чиказьким університетом Дж. Додсон (Association of American..., 1902).

У листі секретаря ААМК В. Голла до В. Гаувелла, декана медичної школи університету Джонса Гопкінза, від 3 січня 1903 р йдеться про те, що «оскільки ААМК знаходиться на порозі нового року свого існування, є необхідність підсумувати здобутки та запропонувати плани на майбутнє. Багато було чого досягнуто, багато треба ще завершити. Кілька закладів подали заяву на розгляд щодо членства у ААМК; але необхідно переглянути стратегії ААМК задля розвитку постійних членів...» (Correspondence regarding..., 1903). Мається на увазі, що ААМК чекала на результат праці спеціального комітету щодо поправки статті III конституції. Оскільки питання про вступні вимоги до американської медичної школи обговорювали усі медичні навчальні заклади США після засідання ААМК у червні 1902 р. та надсилали своє бачення ситуації.

У листі від 28 січня 1903 р. Дж. Додсон повідомив, що «на засіданні ААМК минулого червня (09.06.1902. – А.К.) було створено комітет з метою переглянути чинну конституцію ААМК та внести пропозиції щодо вимог для вступу до медичних шкіл. Комітет опрацював усі рекомендації. Результатом праці став проект оновлення статті III конституції, що запропоновано обговорити на черговому засіданні ААМК... Якщо його порівняти з теперішніми вимогами для вступу, то виявиться, що це дещо радикальна пропозиція щодо вимог, котрі викладено у статті III, але якщо їх порівняти з вимогами для вступу, що запропонували державні ради медичних екзаменаторів Іллінойсу, Колорадо, Нью-Йорка, Пенсільванії, Мінесоти та інших штатів, то виявиться, що теперішня поправка навряд чи підвищить стандарти ААМК до цих вимог. Те, що стандарти ААМК, котру було створено з єдиною метою поліпшити якість медичної освіти у цій країні (США. – А.К.), будуть меншими, за ті, що зараз вимагають правила державних рад медичних екзаменаторів, нагадуватиме аномальну ситуацію. І якщо ця ситуація отримає продовження, здаватиметься, що ААМК пожертвувала правом на існування. Тому дуже важливо, щоб поправку прийняли на травневому засіданні у Новому Орлеані» (Correspondence regarding..., 1903).

Наводимо фрагмент проекту статті III конституції ААМК (запропонували у 1903 р. П. Рітчі, В. Вазен та Дж. Додсон) (Correspondence regarding..., 1903):

Стаття III.

Розділ 1. Коледж, що є членом цієї Асоціації, повинен вимагати у кожного студента, виконуючи вимоги для зарахування на медичний курс навчання, або а) диплом 4 років навчання середньої школи (старших класів) або академії, кількість кредитів у якому задовольняє університет штату або б) диплом педагогічного коледжу штата, що має рівноцінний курс викладання 4 років середньої школи (старших класів), кількість кредитів у якому задовольняє університет штату або в) свідоцтво про зарахування на перший курс університету штату або г) витримати іспит, мінімум якого має складатися з:

- англійської мови. Граматика, риторика та лексика – еквівалент двох років вивчення цієї дисципліни у старших класах;
- алгебри. До квадратних рівнянь;
- латини. Рік вивчення дисципліни у старших класах, граматика та 4 книги Цезаря або повний еквівалент вищевикладеного;
- фізики. Рік вивчення дисципліни у старших класах, з лабораторними роботами;
- історії США. Рік вивчення дисципліни у старших класах та сім додаткових дисциплін на вибір студента з нижченаведеного переліку:

- латина, один рік, Цезар, Цицерон або Вергілій;
- німецька мова, один рік, граматики та література;
- французька мова, один рік, граматики та література;
- хімія, один рік, з лабораторними роботами;
- ботаніка, один рік, з лабораторними роботами;
- зоологія, один рік, з лабораторними роботами;
- геометрія (проективна), один рік, з лабораторними роботами;
- геометрія (просторова), один рік, з лабораторними роботами;
- тригонометрія, один рік;
- астрономія, один рік;
- фізіологія, один рік;
- фізична географія, один рік;
- англійська література, один рік;
- вища математика, один рік;
- громадянське право, один рік;
- загальна історія, один рік.

Розділ 2. Цей іспит повинні проводити члени професорсько-викладацького складу гуманітарного чи науково-дослідницького коледжу, або наглядач державної освіти; у жодних випадках іспит не може проводити особа, пов'язана з професорсько-викладацьким складом медичної школи, куди студент прагне вступити.

Розділ 3. Студенту дозволяється почати медичне навчання не більше ніж за двома дисциплінами (по одному року вивчення кожної), але ці умови можуть достроково закінчитися у випадку, якщо студент складе іспит перед вступом на другий курс навчання.

Розділ 4. Коледжі-члени Асоціації можуть визнавати офіційні документи, надані студентами від інших коледжів, що відповідають вимогам, котрі підтримують члени Асоціації, за винятком четвертого року навчання.

Розділ 5. Здобувачі ступеня «Доктор медицини» повинні пройти як мінімум чотири курси медичної освіти, тривалість кожного річного курсу – не менше семи місяців та щонайменше дванадцять місяців повинно пройти між початком нового курсу та закінченням попереднього курсу.

Розділ 6. Додатковий час дозволено зарахувати студентам, які успішно виконали вступні вимоги та є випускниками або студентами гомеопатичного або еkleктичного коледжів для таких курсів навчання, котрі вони успішно завершили, за винятком четвертого року навчання, за умови, що вони складуть іспити з фармакології та терапії. Зарахувати один рік навчання дозволено студентам, які мають ступінь бакалавра гуманітарних наук (A.B.) чи бакалавра природничих наук (B.S.), або еквівалент ступеня, здобутого у авторитетному гуманітарному коледжі чи університеті.

Розділ 7. Коледж, що не має навчального плану, розрахованого на чотири навчальні роки, та не випускає студентів, проте задовольняє усі інші вимоги, може бути прийнятим до Асоціації.

Примітка: Один рік вивчення будь-якої дисципліни у старших класах або академічної дисципліни визначено як цикл щоденних семінарських занять довжиною у 45 або більше хвилин, не менше ніж 36 тижнів шкільного року.

У листі від 4 квітня 1903 р. Дж. Додсон зазначав, що «цілком можливо, що незначні зміни (у статті III. – A.K.) здаються необхідними або навіть поміркованими, але головна мета поправки – привести стандарти ААМК до рівня потреб часу, як зазначено у вимогах рад охорони здоров'я штатів, навряд чи можна поставити під сумнів» (Correspondence regarding..., 1903).

Під час засідання ААМК 4 травня 1903 р. у Новому Орлеані президент Асоціації В. Родман звернувся до делегатів з промовою, у якій зазначив, що: «призначення на останньому засіданні комітету щодо перегляду статті III конституції ААМК було розумним кроком нашої організації та, як я вважаю, результативним. <...> Оскільки конституція та статут повинні бути переписані відповідно до викликів сьогодення, пропоную продовжити діяльність цього комітету...» (Association of American..., 1903).

Проте на зазначеному засіданні ААМК окрім доповіді комітету, котрий запропонував проект статті III конституції ААМК, було представлено інший варіант змін зазначеної статті. Зміни колективно запропонували: медичний факультет університету Буффало; медична школа університету Джонса Гопкінза; медичний факультет західного резервного університету; медичний факультет Мічиганського університету; медичний коледж Раша спільно з Чиказьким університетом; медична школа північно-західного університету; медичний факультет університету Міннесоти; медичний факультет університету Айови; медичний факультет Канзаського університету; медичний факультет Каліфорнійського університету. Після довгого обговорення були прийняті поправки до статті III конституції й передбачалося, що оновлення наберуть чинності з 1

липня 1905 р. (Association of American..., 1903). Нова затверджена редакція статті III виглядала так (курсив, що позначають зміни у статті, наш. – А.К.) (Association of American..., 1903):

Стаття III.

Розділ 1. Коледж, що є членом цієї Асоціації, повинен вимагати у кожного студента, виконуючи *мінімальні* вимоги для зарахування на медичний курс навчання, або а) диплом 4 років навчання середньої школи (старших класів) або академії або педагогічного коледжу, необхідний для підтвердження факту завершення 8-річного курсу навчання у початковій або середній школі або б) диплом бакалавра, виданого визнаним коледжем або університетом або в) скласти іспит з таких дисциплін:

– англійської мови. Граматика, риторика та лексика – еквівалент двох років вивчення цієї дисципліни у старших класах;

– алгебри. До квадратних рівнянь;

– латини. Рік вивчення дисципліни у старших класах, граматика та 4 книги Цезаря або повний еквівалент викладеного вище;

– фізики. Рік вивчення дисципліни у старших класах, з лабораторними роботами;

– історії США. Рік вивчення дисципліни у старших класах.

Крім вищезазначених дисциплін студенту необхідно ще обрати сім додаткових дисциплін з наведеного нижче переліку, кожна дисципліна з яких відповідала б року чи кільком рокам вивчення:

1. Латина. Цезар, Цицерон або Вергілій.	10. Астрономія.
2. Німецька мова. Граматика та література.	11. Фізіологія.
3. Французька мова. Граматика та література.	12. Фізична географія.
4. Хімія. З лабораторними роботами.	13. Англійська література.
5. Ботаніка.	14. Вища математика.
6. Зоологія.	15. Громадянське право.
7. Геометрія (проективна).	16. Загальна історія.
8. Геометрія (просторова).	17. Грецька мова.
9. Тригонометрія.	18. Логіка.
	19. Психологія.
	20. Етика.
	21. Грецька та римська література.

Розділ 2. Цей іспит повинен проводити наглядач державної освіти міста або штату, де знаходиться коледж; у жодних випадках іспит не може проводити особа, пов'язана з професорсько-викладацьким складом медичної школи, куди студент прагне вступити.

Розділ 3. Студенту дозволяється почати медичне навчання не більше ніж за двома дисциплінами (один рік для вивчення кожної), але ці умови можуть достроково закінчитися у випадку, якщо студент складе іспит перед вступом на другий курс навчання.

Розділ 4. Коледжі Асоціації можуть визнавати офіційні документи, надані студентами від інших коледжів, що відповідають вимогам, котрі підтримують члени Асоціації, за винятком четвертого року навчання.

Розділ 5. Здобувачі ступеня «Доктор медицини» повинні пройти як мінімум чотири курси медичної освіти, *тривалість кожного річного курсу – не менше семи місяців* (відсутність фрагменту, що ми позначили, була друкарською помилкою у «Записках ААМК» від 1903 р., котру виправили на засіданні у 1904 р. – А.К.) та щонайменше дванадцять місяців повинно пройти між початком нового курсу та закінченням попереднього курсу.

Розділ 6. Додатковий час дозволено зарахувати студентам, які успішно виконали вступні вимоги та є випускниками або студентами гомеопатичного або еклектичного коледжів для таких курсів навчання, котрі вони успішно завершили, за винятком четвертого року навчання, та за умови, що вони складуть іспити з фармакології та терапії.

Додатковий час також дозволено зарахувати студентам, які мають ступінь бакалавра, здобутого у авторитетному гуманітарному коледжі чи університеті, для вивчення медичних дисциплін, котрі він успішно закінчив у своєму коледжі та є повним еквівалентом відповідного навчання у медичному навчальному плані. Такому студенту дозволено завершити курс з метою отримання медичної освіти не менше ніж за тридцять один місяць за умови, що він вчасно й повністю завершить медичну навчальну програму.

Розділ 7. Коледж, що не має навчального плану, розрахованого на чотири навчальні роки, та не випускає студентів, проте задовольняє усі інші вимоги, може бути прийнятим до Асоціації.

Через рік, 9 червня 1904 р., на засіданні ААМК президент Асоціації Дж. Гутріє зазначив, що «у ААМК з'явилася думка щодо вступних вимог, котрі затвердили на зустрічі у Новому Орлеані. Проте зараз наші вимоги для вступу теж занижкі й повинні поступово підвищуватися» (Association

of American..., 1904). Тож на виконання питання щодо підвищення вступних вимог під час цього засідання спеціальним комітетом знову було запропоновано внести поправки до розділу 6 та додати розділ 8 статті III конституції ААМК. Проте обговорення зазначених пропозиції ААМК вирішила відкласти (Association of American..., 1904).

Під час засідання ААМК у Чикаго (10 квітня 1905 р.) декан медичного факультету університету Небраски Г. Ворд запропонував проект переглянутої конституції (9 статей) та статуту (12 розділів) ААМК, котрі, нарешті, узгодили та затвердили (Association of American..., 1905). Оскільки одним з наших завдань дослідження є зосередження на статті III конституції ААМК, то у розвідці наводимо лише її – 4 варіант від 1905 р. (курсив, що позначають зміни у статті, порівняно з попереднім варіантом, наш. – А.К.) (Association of American..., 1905):

Стаття III.

Розділ 1. Коледж-член Асоціації повинен вимагати у кожного студента, виконання нижчезазначених умов, як мінімум вимог для вступу до медичної школи:

а) ступінь бакалавра, виданий визнаним коледжем чи університетом;

б) диплом, виданий акредитованою середньою школою, педагогічним коледжем або академією, необхідний для вирішення питання щодо закінчення 8-річного навчання у *початкових та проміжних класах, та закінчення старших класів (не менше, ніж чотири роки навчання), що охоплюють не менше двох років (4 бали) вивчення іноземної мови, однією з яких має бути латина, два роки (4 бали) математики, два роки (4 бали) англійської мови, один рік (2 бали) історії, два роки (4 бали) лабораторної справи, шість років (12 балів) додаткового вивчення мови, літератури, історії або науки;*

в) іспит з таких дисциплін:

– *обов'язкові дисципліни (18 балів): математика (4 бали); англійська мова (4 бали); історія (2 бали); мова (2-га обов'язково мусить бути латина), 4 бали; наука (основи фізики, хімії, ботаніки, зоології), 4 бали;*

– *факультативні дисципліни (до 12 балів): англійська, 2 бали; історія, 6 балів; мова, 6 балів; трудове навчання, 2 бали; креслення, 1 бал; природничі науки (ботаніка, біологія, зоологія), 2 бали; природознавство (хімія, фізика), 2 бали; тригонометрія, 1 бал; астрономія, 1 бал; громадянське право, 1 бал; геологія, 1 бал; фізична географія, 1 бал; фізіологія та гігієна, 1 бал; політична економія, 1 бал.*

(Один бал з будь-якої дисципліни у старших класах або академічному курсі відповідає орієнтовно п'яти заняттям на тиждень, кожне – по сорок п'ять хвилин впродовж вісімнадцяти тижнів).

г) *свідоцтва, видані авторитетними викладачами та визнані призначеними наглядачами державної освіти або радою медичних екзаменаторів будь-якого штату, котра має належні законні уповноваження, можуть бути прийняті замість іспиту з подібної дисципліни.*

Розділ 2. Цей іспит повинен проводити наглядач державної освіти міста або штату, де знаходиться коледж або відбуватися під його керівництвом; у жодних випадках іспит не може проводити особа, пов'язана з професорсько-викладацьким складом медичної школи, куди студент прагне вступити.

Розділ 3. Студенту дозволяється почати медичне навчання, якщо він отримав шість балів, але ці умови можуть закінчитися у випадку, якщо студент успішно складе іспит до переведення на другий курс навчання.

Розділ 4. Коледжі Асоціації можуть визнавати офіційні документи, надані студентами від інших коледжів, що відповідають вимогам, котрі підтримують члени Асоціації, за винятком четвертого року навчання. *Коледжі, котрі не є членами цієї Асоціації, можуть приймати студента, визнаючи результати навчального процесу під час зміни місця навчання без первинного запиту до коледжу, з якого такий студент бажає бути відрахованим, та отримання від декана копії документів, що підтверджують професійну та моральну кваліфікацію вступника, а також діяльність у зазначеному коледжі.*

Розділ 5. Здобувачі ступеня «Доктор медицини» повинні навчатися чотири календарних років, тривалість кожного річного курсу – *не менше тридцяти навчальних тижнів та щонайменше десять місяців* повинно пройти між початком нового курсу та закінченням попереднього курсу.

Розділ 6. *Кредит часу може бути надано тому, хто має диплом бакалавра, виданий визнаним коледжем чи університетом за будь-яку роботу з медичних дисциплін, котру він успішно завершив у своєму коледжі, але якщо це є повним еквівалентом відповідної роботи у медичному навчальному плані. Власник ступені бакалавра може також отримати кредит часу, що не перевищує один рік; за умови, що такий студент вивчав не менше 40 годин фізики, 144 години хімії, 24 години остеології, 292 години анатомії людини або порівняльної анатомії, 124 години гістології, 85 годин ембріології, 145 годин фізіології та 46 годин фармакології; за*

умови, що знання абітурієнта, враховуючи зазначені години, задовольняють професорів кафедр медичної школи, куди він вступає, та відповідають першому курсу медичного навчання, а також задовольняє екзаменатора, про якого йдеться у 2 розділі статті III, що його навчання, з якого присвоєно ступінь, відповідають вищезазначеним вимогам. Такому студенту дозволено закінчити курс для отримання ступеня з медицини тривалістю не менше 31 місяць, за умови, що він опанує решту медичного навчального матеріалу.

Розділ 7. Коледж, що не має навчального плану, розрахованого на чотири навчальні роки, та не випускає студентів, проте задовольняє усі інші вимоги, може бути прийнятим до Асоціації.

Розділ 8. Кожен студент зобов'язаний відвідати 80 відсотків занять кожного річного курсу навчання, здобуваючи кредити. Жоден студент не може отримати кредит на іспиті, якщо він не досягне щонайменше 70 відсотків або їх еквівалент у будь-якій іншій системі оцінювання. Жоден студент не зможе отримати диплом, якщо він не отримає прохідний бал з кожної дисципліни.

Окрім розгляду поправок статті III конституції, на засіданнях впродовж 1901–1905 рр. ААМК ухвалювала загальні резолюції (рекомендації) (Resolutions from..., 1876–1955), що систематизовано та наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Загальні резолюції (рекомендації) засідань ААМК впродовж 1901–1905 рр.

Дата з'їзду	Резолюція (рекомендація)
03.06.1901	<i>Резолюція:</i> жодному коледжу-члену Асоціації не дозволено надавати будь-кому стипендію бенефіціара, за винятком випадків, передбачених у фонді пожертв певного коледжу. Інформація щодо таких стипендій повинна бути повністю викладена в річному звіті коледжу, що пропонує їх.
09.06.1902	Резолюція (рекомендація) відсутня.
04.05.1903	Резолюція (рекомендація) відсутня.
06.06.1904	<i>Резолюція:</i> ААМК схвалює так звану «комбіновану систему гуманітарно-медичної освіти» та скорочення часу навчання за годинами-кредитами, що не перевищують одного року для того, хто має ступінь бакалавра гуманітарних наук (А.В.) чи бакалавра природничих наук (В.С.), або еквівалент ступеня, здобутого у авторитетному коледжі чи університеті. За умови, що 1) у такої особи було щонайменше 900 годин з фізики, хімії, остеології, гістології, ембріології, анатомії та фізіології; 2) компетентність такого абітурієнта з зазначеною кількістю годин-кредитів задовольняє професорів кафедр медичної школи.
10.04.1905	Резолюція (рекомендація) відсутня.

Обговорення / Discussion. Питання про розвиток медичної освіти США стало предметом комплексних досліджень переважно зарубіжних науковців, зокрема це праці М. Блісса (Bliss M., 2011), К. Дж. ДеЗі (DeZee K. J., Artino A. R., Elnicki M. D., 2012), М. Кука (Cooke M., Irby D. M., O'Brien B. C., Shulman L., 2010), К. М. Лудмірера (Ludmerer K. M., 1999; Ludmerer K. M., 2000; Ludmerer K. M., 2012), Л. Е. Міллер (Miller L. E., Weiss, R. M., 2008), Ф. Дж. Папа (Papa F. J., Nagasym P. H., 1999) та ін. Зазначені дослідники визначають позитивні та негативні наслідки освітньої реформи у сфері охорони здоров'я впродовж ХХ ст., їх вплив на загальний розвиток американської медичної освіти, аналізуючи економічні, соціальні, політичні, культурно-історичні чинники. Результати цієї розвідки присвячено висвітленню діяльності ААМК – однієї з ключових організацій під час реформи медичної освіти США у 1901–1905 рр. Для отримання результатів було розглянуто поправки до статті III конституції ААМК та представлено резолюції (рекомендації) засідань ААМК у вищезазначений період.

Зауважимо, що, не зважаючи на великий масив іноземних наукових джерел, присвячених американській медичній освіті та архівних документів й матеріалів, що знаходяться у відкритому доступі на офіційній веб-сторінці зазначеної організації www.aamc.org, розвідки про діяльність ААМК, на жаль, відсутні у вітчизняному педагогічному просторі. Відтак, звернення до американського організаційно-педагогічного досвіду та поява наукових досліджень, присвячених ААМК, сприяли б оновленню української медичної освіти, а саме створенню подібної державної

організації зі своєю конституцією, статутом, членами-університетами, пропозиціями щодо удосконалення медичної освітньої парадигми тощо.

Висновки / Conclusions. Отже, початок ХХ ст. ознаменував нову еру розвитку американської медичної освіти. Зважаючи на незадовільний стан надання освітніх послуг у сфері медицини та великий відсоток смертності населення США, як наслідок некомпетентності лікарів, у 1901–1905 рр. спостерігалася соціальна невдоволеність, що сприяла реформі та призвела до посилення так званого «академічного» руху, головними учасниками якого були як організації, так і окремі просвітники. Однією з таких організацій стала ААМК. Оскільки у зазначений період були практично відсутні єдині вимоги для вступу до американських медичних шкіл, у розвідці розглянуто саме це питання, що було зафіксоване у статті III конституції ААМК. Впродовж 1901–1905 рр. стаття III конституції ААМК зазнала трансформації, отримуючи поправки на кожному засіданні освітньої організації. З'ясовано, що 4 представлені варіанти статті III відрізнялися один від одного. Це свідчить про підвищення вимог для вступу до медичних шкіл та серйозного ставлення академічної спільноти до питань життя й здоров'я нації, її майбутнього. Окрім того, результатом щорічних зібрань ААМК ставало затвердження загальних резолюцій (рекомендацій) щодо організації освітнього процесу у медичних школах та вирішенні багатьох інших питань.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у продовженні висвітлення діяльності ААМК під час реформи медичної освіти США, зокрема у другій половині 1900-х рр. та розкритті значення ААМК під час взаємодії з іншими організаціями США на початку ХХ ст.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. Про освіту. № 2145-VIII. (2017). Взято з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 01.08.2018). / Pro osvitu. № 2145-VIII. (2017). [About Education]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (last accessed 01.08.2018) [in Ukrainian].
2. Association of American Medical Colleges. *Minutes of the twelfth annual meeting, held at Saratoga Springs, NY, June 9, 1902.* (1902). Chicago, IL: American Medical Association Press. Retrieved from https://www.aamc.org/download/172592/data/aamc_minutes_of_the_twelfth_annual_meeting_1902.pdf (last accessed 16.07.2018) [in English].
3. Association of American Medical Colleges. *Minutes of the thirteenth annual meeting, held at New Orleans, May 4, 1903.* (1903). Chicago, IL: Press of American Medical Association. One Hundred And Three. Dearborn Avenue. Retrieved from https://www.aamc.org/download/172594/data/aamc_minutes_of_the_thirteenth_annual_meeting_1903.pdf (last accessed 18.07.2018) [in English].
4. Association of American Medical Colleges. *Minutes of the fourteenth annual meeting, held at Atlantic City, NJ, June 6, 1904.* (1904). Chicago, IL: Press of American Medical Association. One Hundred And Three. Dearborn Avenue. Retrieved from https://www.aamc.org/download/173102/data/aamc_minutes_of_the_fourteenth_annual_meeting_1904.pdf (last accessed 20.07.2018) [in English].
5. Association of American Medical Colleges. *Minutes of the fifteenth annual meeting, held at Chicago, April 10, 1905.* (1905). Chicago, IL: Press of American Medical Association. One Hundred And Three. Dearborn Avenue. Retrieved from https://www.aamc.org/download/173104/data/aamc_minutes_of_the_fifteenth_annual_meeting_1905.pdf (last accessed 22.07.2018) [in English].
6. Bliss, M. (2011). *The Making of modern medicine: turning points in the treatment of disease.* Chicago, IL: Chicago University Press [in English].
7. DeZee, K. J., Artino, A. R., & Elnicki M. D. (2012). Medical education in the United States of America. *Medical Teacher.* 34(7). 521–525 [in English].
8. Cooke, M., Irby, D. M., O'Brien, B. C., & Shulman L. (2010). *Educating physicians: a call for reform of medical school and residency.* San Francisco: Jossey-Bass [in English].
9. *Correspondence regarding proposed amendment to the constitution of the AAMC.* (1903). Retrieved from https://www.aamc.org/download/172860/data/correspondence_regarding_proposed_amendment_to_the_constitution.pdf (last accessed 10.07.2018) [in English].
10. Ludmerer, K. M. (2012). The history of calls for reform in graduate medical education and why we are still waiting for the right kind of change. *Academic Medicine,* 87, 34–40 [in English].
11. Ludmerer, K. M. (2000). Time and medical education. *Annals of Internal Medicine,* 132, 25–28 [in English].
12. Ludmerer, K. M. (1999). *Time to heal: American medical education from the turn of the century to the managed care.* NY: Oxford University Press [in English].
13. Miller, L. E. & Weiss, R. M. (2008). Medical education reform efforts and failures of U.S. medical schools. *Journal of the History of Medicine and Allied Sciences,* 63(3), 348–387 [in English].
14. Papa F. J., & Harasym P. H. (1999). Medical curriculum reform in North America, 1765 to the present: a cognitive science perspective. *Academic Medicine,* 74, 154–164 [in English].
15. Pinney, S. (2016). *How hockey can save healthcare: a principle-based approach to reforming the canadian healthcare system.* Morrisville, NC: Publishing Services [in English].

16. *Resolutions from AAMC proceedings. (1876–1955).* Retrieved from https://www.aamc.org/download/171590/data/resolutions_from_aamc_proceedings_1876-1955.pdf (last accessed 01.07.2018) [in English].

17. *The Association of American Medical Colleges. History of its organization. Its constitutions, by-laws, articles of confederation, and list of its members.* (1877). Detroit, MI: Free Press Book and Job Printing House. Retrieved from https://www.aamc.org/download/171998/data/the_aamc_history_of_its_organization_1877.pdf (last accessed 21.04.2018) [in English].

18. *Transactions of the Association of American Medical Colleges. St. Paul, Minn., June 3, 1901.* (1901). Easton, PA: The Chemical Publishing Company. Retrieved from https://www.aamc.org/download/172590/data/transactions_of_the_aamc_1901.pdf (last accessed 14.07.2018) [in English].

Дата надходження статті: «22» серпня 2018 р.
Стаття прийнята до друку: «10» жовтня 2018 р.

Куліченко Алла – доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Kulichenko Alla – assistant professor of foreign languages department of Zaporizhzhia State Medical University, candidate of pedagogical sciences, associate professor

Цитуйте цю статтю як:

Куліченко, А. (2018). Діяльність Асоціації американських медичних коледжів у 1901–1905 рр. *Педагогічний дискурс, 25*, 7–16.

Cite this article as:

Kulichenko, A. (2018). The Association of American Medical Colleges: Activities in 1901–1905. *Pedagogical Discourse, 25*, 7–16.